

THỜI TIẾT NAM BỘ TRONG THỜI GIAN HOẠT ĐỘNG CỦA BÁO SỐ 2 VÀ BÁO SỐ 3 TRÊN BIỂN ĐÔNG

KS. Trần Trung Trực

Trung tâm quốc gia dự báo KTTV

Quan hệ giữa bão trên biển Đông với hoạt động của gió mùa SW và chế độ mưa ở Nam Bộ hiện còn có nhiều tranh luận. Trong bài này chúng tôi chỉ nêu một số nhận xét về hai thời kỳ mưa ở Nam Bộ. Trong nửa tháng từ 29 tháng VII đến 12 tháng VIII năm 1995, có 2 cơn bão hoạt động trên biển Đông, có đường đi, cường độ và hướng đổ bộ gần giống nhau (không ảnh hưởng trực tiếp đến thời tiết lánh thổ nước ta), nhưng ở Nam Bộ, trong thời kỳ đó hệ quả thời tiết xảy ra lại rất khác biệt.

I. DIỄN BIẾN HOẠT ĐỘNG CỦA BÃO

a. Cơn bão số 2, GARY (9504) (hình 1)

Là một áp thấp nhiệt đới ở Tây Thái Bình Dương, ngày 28-VII-1995 vượt qua bắc quần đảo Phi-lip-pin vào Biển Đông, di chuyển chậm theo hướng NW, Dêm 29 tháng VII mạnh lên thành bão số 2 và di chuyển chậm theo hướng WNW, chiều 30 tháng VII, bão số 2 đổi hướng di nhanh (20km/h) về phía bắc, chiều 31-VII-1995 đổ bộ vào Trung Quốc ($23,5^{\circ}\text{N}$ - $117,0^{\circ}\text{E}$).

b. Cơn bão số 3, HELEN (9505) (hình 2)

Là một cơn bão yếu ở Tây Thái Bình Dương, đêm 9 tháng VIII năm 1995 vượt qua eo biển Ba-si vào biển Đông di chuyển theo hướng tây và tây tây nam. Dêm 10-VIII mạnh lên, đột ngột đổi hướng di nhanh về phía bắc, trưa 12 tháng VIII đổ bộ vào phía đông Hồng Công ($23,0^{\circ}\text{N}$ - $114,5^{\circ}\text{E}$).

II. DIỄN BIẾN THỜI TIẾT NAM BỘ TRONG THỜI GIAN 2 CƠN BÃO HOẠT ĐỘNG TRÊN BIỂN ĐÔNG

a. Trong thời gian hoạt động của bão số 2 (từ 29 đến 31 tháng VII)

Từ 29 đến 31-VII ở Nam Bộ đã xảy ra một đợt mưa vừa mưa to diện rộng cùng với hoạt động của gió mùa SW cường độ mạnh. Bảng 1 cho thấy, ngày 30-VII ở 7/11 trạm (3/4 số trạm) có mưa vừa mưa to (lượng mưa $> 25 \text{ mm}$) ở miền Tây có nơi mưa rất to (Rạch Giá 75 mm, Cao Lãnh 103 mm). Lượng mưa 3 ngày ở miền Tây và Tây Nguyên phổ biến từ 50 đến trên 100 mm. Cũng trong thời kỳ này ở khu vực Rạch Giá, Phú Quốc, Phú Quý có gió SW 10m/s, các nơi khác trên 5m/s.

b. Trong thời gian hoạt động của bão số 3 (từ 9 đến 12-VIII)

Khác hẳn tình hình xảy ra với bão số 2, trong thời gian hoạt động của bão số 3 chỉ có ngày 9-VIII mưa xảy ra ở nhiều nơi thuộc Nam Bộ và Tây Nguyên, với lượng mưa không lớn (riêng Kom Tum: 54mm). Các ngày sau đó từ 10 đến 12-VIII ở Nam Bộ chỉ có mưa vài nơi (xem bảng 2). Trong suốt thời kỳ bão số 3 hoạt động, Nam Bộ nằm trong đới gió SE yếu.

Bảng 1. Lượng mưa từ ngày 29 đến 31 tháng VII năm 1995

Bảng 2. Lượng mưa từ ngày 9 đến 12 tháng VIII năm 1995

Ngày Trạm	29	30	31	$\sum_{(29-31)}$	9	10	11	12
Tây Ninh	-	35	1	36	7	-	-	-
Vũng Tàu	2	4	01	5	2	0,2	-	1
Sài Gòn	4	26	02	30	4	1	2	-
Mỹ Tho	-	5	00	5	-	7	02	-
Cần Thơ	7	5	13	25	4	-	-	0,0
Sóc Trăng	34	8	2	44	-	-	32	29
Cà Mau	37	37	25	99	3	4	-	-
Mộc Hóa	12	00	11	23	6	-	-	-
Rạch Giá	7	75	34	116	25	00	0,0	-
Cao Lãnh	13	103	19	135	-	-	1	-
Châu Đốc	1	11	9	21	7	3	0,0	-
Phú Quốc	6	29	102	137	-	-	-	-
Kon Tum	16	77	22	115	54	0,5	-	-
Đắc Lắc	15	8	2	25	18	02	8	06
Pllei ku	27	32	51	110	04	01	6	-
Đà Lạt	5	23	12	40	00	13	1	0,2
Bảo Lộc	5	30	22	57	-	13	2	-

III. MỘT SỐ NHẬN XÉT VỀ HÌNH THẾ VÀ HOÀN LUU

a. Giai đoạn từ 29 đến 31-VII-1995

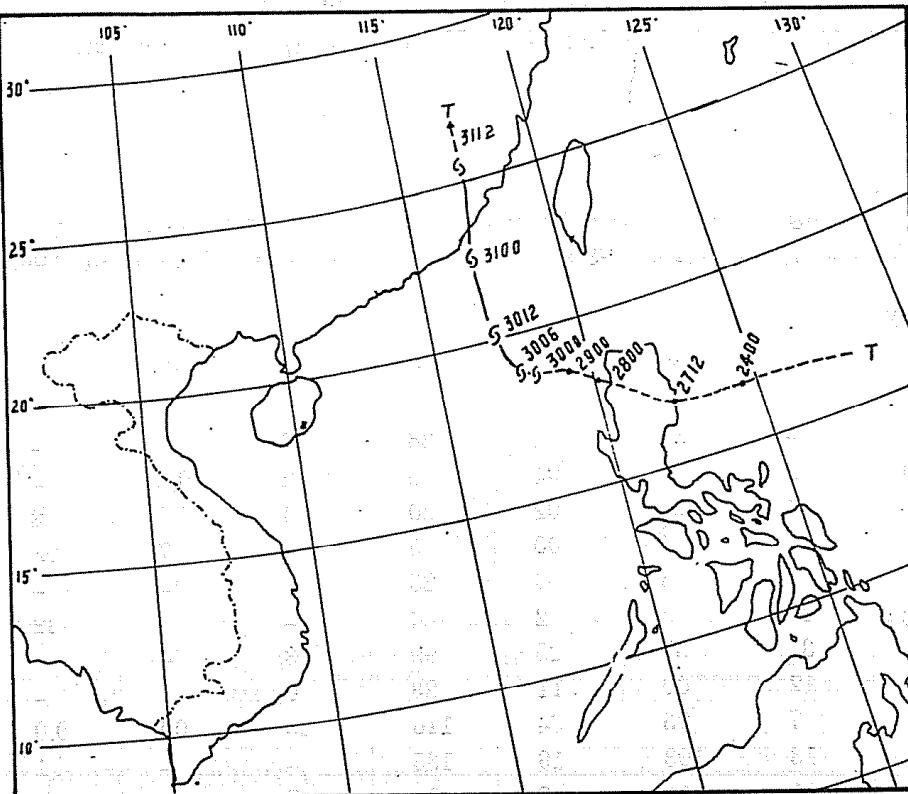
Khu vực Nam Bộ, Tây Nguyên và biển Đông nằm ở phía nam dải thấp có trục đi qua bão số 2 ở khoảng 18-20°N với hoạt động của gió mùa SW mạnh. Phân tích Temp trạm Tân Sơn Nhất cho thấy, từ mặt đất đến trên 5000 m từ 29-VII đến 31-VII liên tục nằm trong đới gió SW khá mạnh.

Phân tích ảnh mây có thể thấy rõ hoạt động của gió mùa SW, vị trí dải áp thấp, các vùng mây phát triển.

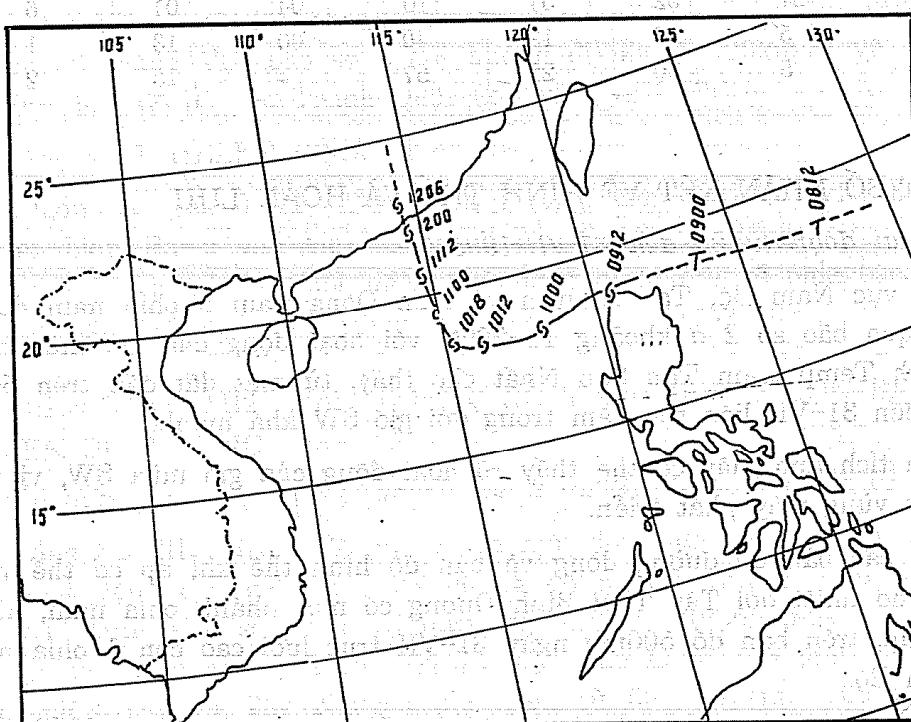
Trên các bản đồ đường dòng và bản đồ hình thế khí áp có thể nhận thấy áp cao phô nhiệt đới Tây Thái Bình Dương có một nhánh phía nam, nhưng trục ở rất thấp, trên bản đồ 500mb ngày 31-VII trục lưỡi cao còn ở phía nam vĩ độ của Nam Bộ.

b. Giai đoạn từ 9-VIII đến 12-VIII

Do bão số 3 là một cơn bão đơn, lại phát triển trong đới gió SE, thành phần gió SW của bão không rõ, trên phạm vi từ 15 độ vĩ bắc trở xuống hoàn

Hình 1. Đường đi của bão số 2

Hình 1. Đường đi của bão số 3

toàn chịu sự chi phối của gió SE, có thể thấy rõ trên Temp trạm Tân Sơn Nhất trong các ngày từ 9 đến 12-VIII. Khi phân tích ảnh mây vệ tinh dễ dàng nhận thấy bão số 3 hầu như trôi trong đới gió E - SE, trên khu vực Nam Bộ trong các ngày này không thấy các khối mây phát triển như trong trường hợp cơn bão số 2.

Trên các bản đồ đường dòng và bản đồ hình thế khí áp có thể phân tích được nhánh phía nam của áp cao phó nhiệt dời luân xuống phía nam cơn bão và có trục qua phần bắc của Nam Bộ (khoảng 12 - 14°N).

IV. KẾT LUẬN

- Mưa diện rộng, đặc biệt mưa lớn diện rộng ở Nam Bộ liên quan chặt chẽ đến hoạt động của gió mùa SW.

- Trong trường hợp có bão hoạt động trên biển Đông, không ảnh hưởng trực tiếp đến thời tiết Nam Bộ thì quá trình mưa liên quan đến mức độ hội tụ của gió SW do tác động của bão.

- Hoạt động của áp cao phó nhiệt dời luân luôn là nhân tố quan trọng chi phối quá trình mưa ở khu vực cũng như ảnh hưởng đến sự phát triển, di chuyển của bão trên biển Đông, nhất là đối với sự đổi hướng của bão khi có nhánh nam của áp cao luân xuống phía nam bão.

- Quan hệ giữa mưa ở Nam Bộ với hoạt động của gió mùa SW (trong dài hội tụ nhiệt đới, có bão hay không) rất phức tạp, cần được nghiên cứu sâu hơn. Với sự giúp đỡ của ảnh vệ tinh, khả năng phát hiện và dự báo quá trình mưa sẽ tăng.

Để kết luận, có thể nói rằng: (1) Cơn bão số 2 năm 1979 là cơn bão có ảnh hưởng rõ rệt nhất đến khu vực Nam Bộ, nó đã gây ra ảnh hưởng đến cơn bão số 3, cơn bão số 4 và cơn bão số 5. (2) Cơn bão số 3 là cơn bão duy nhất có ảnh hưởng rõ rệt đến khu vực Nam Bộ, nó đã gây ra ảnh hưởng đến cơn bão số 4, cơn bão số 5 và cơn bão số 6. (3) Cơn bão số 4 là cơn bão duy nhất không có ảnh hưởng rõ rệt đến khu vực Nam Bộ, nó chỉ ảnh hưởng đến cơn bão số 5.

Để kết luận, có thể nói rằng: (1) Cơn bão số 2 năm 1979 là cơn bão có ảnh hưởng rõ rệt nhất đến khu vực Nam Bộ, nó đã gây ra ảnh hưởng đến cơn bão số 3, cơn bão số 4 và cơn bão số 5. (2) Cơn bão số 3 là cơn bão duy nhất có ảnh hưởng rõ rệt đến khu vực Nam Bộ, nó đã gây ra ảnh hưởng đến cơn bão số 4, cơn bão số 5 và cơn bão số 6. (3) Cơn bão số 4 là cơn bão duy nhất không có ảnh hưởng rõ rệt đến khu vực Nam Bộ, nó chỉ ảnh hưởng đến cơn bão số 5.